

CHỦ CHIÊN VÀ DÂN CHIÊN NGÀY NAY

Nguyễn Xuân Hàn

Nhân dịp kỷ niệm 35 năm thành lập Cộng Đoàn Đức Mẹ Hằng Cứu Giúp, và sự kêu gọi của Ban Chấp Hành CĐ đóng góp bài vở cho đặc san Tin Yêu. Tôi thật phân vân không biết phải đóng góp phần của mình ra sao. Tôi đã cầu nguyện nhiều và xin Ông Trên soi sáng hướng dẫn để tôi có thể làm tròn nhiệm vụ của mình. *Bài này được viết với tư cách của một giáo dân đã từng tham gia các hoạt động trong cộng đồng dân Chúa trong nhiều năm ở Giáo phận Orange, tôi thấy ít ra cũng có một số kinh nghiệm, nhận định và cảm nghiệm trong suốt thời gian phục vụ như để được nghe, được đọc và được than phiền, cũng như lời khen, tiếng chê. Đây là những trải nghiệm rút tía từ quá trình phục vụ trong quá khứ, không liên quan đến những sinh hoạt hiện tại.* Vai trò của người hoạt động mục vụ là một gạch nối giữa giáo dân và chủ chiên, người mà giáo dân có liên hệ nhiều nhất.

1. Người giáo dân Việt Nam trong xã hội hôm nay

Người giáo dân Việt Nam sống trên đất Mỹ 40 năm đã đạt được sự trưởng thành về mặt đạo và đời qua các sinh hoạt cộng đồng, được học hỏi và làm quen với các hoạt động Công giáo tiến hành qua các chương trình mục vụ, xã hội và văn nghệ.

Nhờ vào các khóa tĩnh tâm, cấm phòng, người giáo dân càng ngày càng ý thức được trách nhiệm của mình trong các công cuộc rao giảng Tin Mừng. Khi ghi nhận là có nhiều dấu chỉ cho thấy Chúa Thánh Linh đang trao cho người giáo dân một vai trò quan trọng trong đệ tam thiên niên kỷ, một thời kỳ có thể mệnh danh là thời đại của giáo dân.

Trong khi sinh hoạt, giáo dân cũng biết áp dụng những kinh nghiệm và học vấn đạt được qua các công ăn việc làm, và đặc biệt trong lãnh vực lãnh đạo chỉ huy, nghệ thuật xử thế, quản trị tổ chức, v.v... Điều này ít thấy được khi chúng ta còn tại quê nhà.

2. Tương quan giữa chủ chiên và giáo dân

Giáo dân là thành phần chính trong Giáo hội. Nếu so sánh với một quốc gia trần thế thì giáo dân

chính là dân của quốc gia đó. Nên chính vì thế một số chủ chiên vẫn còn có thói quen gọi giáo dân là “dân”, ngầm hiểu mình là “vua” và giáo dân là dân của mình. Đây không phải là một quan niệm sai lầm nếu chúng ta hình dung hình ảnh mà Chúa Giêsu thường nhắc trong Phúc Âm: “Chủ chiên và dân chiên”.

Trong quá khứ tại Việt Nam, người giáo dân thường được coi là thành phần ít học, còn các chủ chiên là những vị đã được đào tạo học hỏi nhiều năm với lối sống tận hiến có khả năng dẫn dắt giáo dân về đường linh hồn mà còn được ăn học đến nơi đến chốn, trở thành người khôn ngoan có thể hướng dẫn luôn đời sống hằng ngày của giáo dân.

Mối tương quan như thế giữa “cha” và “con” vẫn được duy trì nhiều nơi trong những thập niên trước 60, 70. Tuy nhiên theo đà tiến triển người giáo dân càng ngày càng có cơ hội học hỏi, mở mang kiến thức, một số giáo dân ý thức trách nhiệm của mình, đã đem sự hiểu biết cùng với chủ chiên xây dựng cộng đoàn, hướng dẫn giáo dân. Nhưng trên thực tế vì cái lệ thói cũ vẫn còn ảnh hưởng, vị chủ chiên cũng như người giáo dân không thấy rõ khả năng và phạm vi hoạt động rộng lớn của Giáo hội trong công cuộc mở mang nước Chúa. Giáo dân vẫn còn thứ mặc cảm nào đó khi cộng tác với vị chủ chiên của mình, còn vị chủ chiên thì một số vẫn xem giáo dân cộng sự viên với mình như người chỉ đâu làm đó hay để sai vặt mà thôi.

Nếu quan niệm Tin Mừng của Chúa Kitô phải được rao truyền ở mọi lúc và mọi môi trường, thì giáo dân có thể đem khả năng và kinh nghiệm ở ngoài đời mà họ đã nắm vững, thành công để truyền bá Tin Mừng trong môi trường và lãnh vực họ đang sinh hoạt. Giáo dân có thể “đến” nhiều chỗ, gặp được nhiều người mà vai trò chủ chiên không thể đến được và gặp được.

Người giáo dân ngày hôm nay phức tạp hơn trước, họ đặt nhiều kỳ vọng ở một chủ chiên hay linh hướng của mình để cùng song tiến đồng hành, họ coi chủ chiên luôn luôn là kim chỉ nam, người giảng dạy yêu thương, là tư tế, là thầy dạy. Nên họ nhìn vào mọi khía cạnh của chủ chiên qua đời sống và việc làm. Họ luôn luôn tin tưởng vào vị linh hướng của họ, người

đã được học hỏi về đời sống tận hiến và là những mục tử có khả năng tận hiến, cảm thông và hòa hợp với họ chứ không phải chỉ là những nhà thuần túy quản trị. Vì giáo dân đặt kỳ vọng quá mức như vậy vào chủ chiên mà thường quên là những chủ chiên này có tất cả bản tính và nhu cầu như họ. Như cha cố Đỗ Thanh Hà đã nói: “Linh mục chúng tôi chẳng phải là thần thánh gì cả mà chỉ là những bình bằng sành mỏng giòn như bao nhiêu người khác.”

Ngoài những nhận định trên, trở ngại chính trong mối tương quan chủ chiên và con chiên là sự thiếu tin tưởng lẫn nhau và thiếu khiêm nhường. Chủ chiên thì muốn nắm vững vấn đề và đóng vai trò chủ động trong mọi hoạt động, còn giáo dân thì lại muốn củng cố địa vị coi việc đứng ra làm ông này, ông nọ là một vấn đề quyền lợi, có thái độ cao ngạo, ưa tranh giành những nhiệm vụ có vẻ quan trọng trong nhà thờ.

Giáo dân Việt Nam của một cộng đoàn tại Hoa Kỳ là một tập hợp những người từ tứ phương, trình độ khác nhau, thiếu tính cách thuần nhất như khi còn tại quê nhà. Mỗi lần thay đổi cha quản nhiệm là một lần có thể có những xáo trộn trong đời sống cộng đoàn. Nhưng cải tổ về sự điều hành, những đường lối mới làm cho giáo dân bối ngỡ, phải trải qua một thời gian làm quen, tìm hiểu để cha và con chấp nhận lẫn nhau. Những thay đổi toàn diện và gấp rút về tổ chức và lề lối làm việc thường làm cho giáo dân hoang mang, đôi khi đưa đến tình trạng bất tuân.

Khi người giáo dân không hài lòng thì giận dỗi bỏ đi xứ Mỹ, hoặc quá khích thì viết thư rơi tố cáo, hoặc nói hành nói xấu cha quản nhiệm, còn phần chủ chiên nếu không bằng lòng thì rầy rà, nặng hơn nữa thì không cho làm, hoặc buộc phải từ chức hay giải tán.

Ở Mỹ, sự tồn tại của giáo xứ là do sự đóng góp tài chánh của giáo dân, mỗi giáo dân Việt Nam ở vào tình trạng tài chánh và định cư khác nhau. Người có nhà cửa và khả năng tài chánh thường là người đến trước, họ có nhiều thời giờ và tiền của để đóng góp, còn những người mới qua có khả năng hạn chế. Thật sự mà nói, mỗi người không nhiều thì ít thường bị đánh giá qua sự đóng góp tài lực vật lực cho giáo xứ để nhận được những dịch vụ do giáo xứ cung cấp. Ngược lại, phần lớn giáo dân coi những dịch vụ họ nhận được của giáo xứ là đương nhiên. Họ không ý thức được rằng nếu không có sự đóng góp thì không có cha quản nhiệm, không có nhà thờ, không có sơ và

không có dịch vụ. Điều này cũng gây khó khăn cho chủ chiên không ít. Có những giáo dân lại lẩn tránh đóng góp bằng cách đi nhà thờ Mỹ và không ghi danh vào cộng đoàn. Khi gặp những chuyện cần như ma chay hiếu hỉ họ chạy đến cha quản nhiệm thì bị cha từ chối, không lo cho những nhu cầu của họ. Dĩ nhiên là cha có quyền từ chối vì không có tên trong cộng đoàn. Họ tức giận bỏ đi xứ Mỹ và bắt đầu nói xấu cha.

Nhiều cặp sắp cưới xin vào gặp cha quản nhiệm để xin làm phép cưới, cha đòi giấy tờ này giấy tờ kia, dĩ nhiên là cha có lý do của cha. Nhưng người trong cuộc nghĩ là cha làm khó dễ, không muốn giúp đỡ, rồi họ xoay qua gặp cha Mỹ thì mọi việc lại xong xuôi.

Một người giáo dân khác than phiền, gọi được điện thoại cho cha quản nhiệm thật khó mới gặp được cha, nếu để messages thì ít nhất 2, 3 ngày cha mới hồi âm.

Một bà nọ có chồng đau nằm nhà thương, hấp hối muốn tìm cha Việt Nam để chồng xưng tội và xức dầu. Bà than phiền điện thoại nhiều nơi có cha Việt Nam mà không gặp, cuối cùng bà may mắn gặp được cha Việt Nam, thì lại là ngày “off”, nên cha không đến được và v.v...

Những trường hợp trên đây đã xảy ra, một phần vì người giáo dân thiếu suy nghĩ, nóng nảy, phần vì chủ chiên thiếu uyển chuyển, linh động, nếu cả hai đặt mình vào vai trò chủ chiên và con chiên để giải quyết thì chắc chắn khó xảy ra; chủ chiên không phải là thứ chính quyền để gò bó vào luật lệ mà phải có lòng bác ái, bao dung.

Điều quan trọng trong mối tương quan giữa chủ chiên và con chiên là sự ý thức trách nhiệm và tinh thần hợp tác hòa đồng, yếu tố tâm lý cũng rất quan trọng, nhiều ý kiến cho rằng người Á Đông mình nghiêng về “tâm hơn về lý”. Nhiệm vụ trên hết của chủ chiên là mở mang nước Chúa, là khuyến khích nhiều người qui tụ về xứ của mình bằng cách luôn luôn giúp đỡ và cởi mở thay vì xua đuổi. Giáo dân thì phải ý thức được bổn phận của mình là phải đóng góp nhân lực, tài lực và cộng tác với vị chủ chiên vào các công tác tông đồ để xứng đáng lãnh nhận những dịch vụ mà giáo xứ cung cấp.

3. Tương quan giữa giáo dân và giáo dân.

Tại nhiều cộng đoàn mỗi khi có cuộc bầu cử các chức vụ Ban Chấp Hành là một dịp nhưc đầu cho cha quản nhiệm, nhiều người không chịu đứng ra làm, nhưng khi thấy ai đó được bầu ra thì gièm pha chỉ trích.

Tất cả những nghi kỵ, tranh giành, gièm pha chỉ chảm dứt được khi mọi người đều có tinh thần huynh đệ Kitô và cộng đoàn trở nên một cộng đoàn tình yêu mà mọi người hiệp nhất đem hết khả năng phục vụ Chúa và giáo hội. Khi có được tinh thần đó thì buổi họp của BCH là dịp để trò chuyện thân mật, giúp nhau giải quyết mọi vấn đề liên quan đến cộng đoàn. Ngược lại buổi họp của BCH sẽ biến thành một hội nghị mổ bò nếu có một số người muốn độc quyền diễn xuất, dùng lý lẽ về luật lệ để bài bác, tranh giành ảnh hưởng, khoe tài khoe khéo. Những buổi họp như vậy thường kéo dài và sự tranh luận thường làm cho giáo dân có thiện chí, hiểu hòa phải nhưc đầu, mệt mỏi, chán nản đến độ muốn rút lui, từ chức. Vậy tương quan cần thiết giữa giáo dân chính là tình yêu thương và sự hợp tác mật thiết.

4. Ý thức trách nhiệm

a. Đối với BCH Cộng Đoàn và đoàn thể

BCH Cộng Đoàn hay Ban Điều Hành của một đoàn thể phải là một tiểu gia đình gương mẫu, các thành viên phải làm gương cho giáo dân về tinh thần phục vụ, lòng hy sinh và thiện chí đóng góp. Tuy nhiên nhiều người có trách nhiệm lại chỉ tay năm ngón. Nhiều người không làm nhưng lại muốn được mời tham dự mọi hoạt động để có dịp tuyên bố này nọ, lảng xảng đóng vai trò quan trọng. Người có phần nhiệm thì lại đòi phải có nội quy ấn định phạm vi và quyền hạn thì mới làm. Những thành phần này phải ý thức trách nhiệm, mình là những người làm việc không lương, tình nguyện. Kể có nhiều thời giờ thì làm nhiều, kể có ít thời giờ và khả năng thì làm ít, tùy sức chịu đựng của mỗi người.

b. Đối với giáo dân

Nhiều người có thái độ ỷ lại và hưởng thụ khi cộng đoàn có tiệc tùng thì họ tới dự, có khi đi tay không, mang cả nhà đi... Nhưng đến lúc dọn dẹp thì họ biến mất. Rốt cuộc cũng chỉ có một số nhỏ đến sớm nấu ăn, bày biện và ở lại sau cùng để dọn dẹp.

Các cộng đoàn thường có nhiều đoàn thể, nhưng quanh đi quẩn lại cũng chỉ có một số người có tên trong đủ mọi hội đoàn.

Làm sao để giáo dân ý thức được vai trò và bổn phận của mình? Đây là vấn đề rất khó khăn vì trình độ hiểu biết và lòng hăng say của giáo dân rất khác biệt, đòi hỏi sự khéo léo của chủ chiên và sự hợp tác của BCH và giáo dân. Làm sao để giáo dân không chỉ sống đạo hời hợt là đi nhà thờ, xem lễ Chúa Nhật, làm sao để Chúa Thánh Linh tác động nên đời sống thiêng liêng của tất cả mọi người. Các buổi cảm phòng, tĩnh tâm hằng năm thực hiện trong nhà thờ có lẽ là phương pháp hữu hiệu nhất để có nhiều người tham dự. Dĩ nhiên là các linh mục giảng phòng phải là những người có tài thuyết giảng để lôi cuốn được đông đảo giáo dân.

Ngoài ra cũng nên kêu gọi giáo dân tham gia vào các hội đoàn, các nhóm cầu nguyện, canh tân... để việc học hỏi Thánh Kinh và chia sẻ kinh nghiệm sống đạo được thực hiện liên tục quanh năm.

5. Những nhận xét, rút tĩa qua kinh nghiệm

Lấy lòng can đảm và sự khiêm tốn để duyệt xét lại những năm qua, chúng ta đã thực hiện các chương trình mục vụ ra sao tại cộng đồng, cộng đoàn của mình?

- Có chương trình nào đề ra, rồi bỏ dở, hoặc thực hiện nửa vời?
- Bao nhiêu cán bộ, viên chức hăng say đưa chương trình này, kế hoạch khác, rồi tham dự hết khóa tĩnh tâm này, tĩnh huấn kia, lên đòi xuống núi, rồi chẳng bao lâu cũng thấy biến mất.

Có người cho đó là khủng hoảng trong sinh hoạt mục vụ, có phải chúng ta thiếu đội ngũ lãnh đạo: quá nhiều đầu, quá nhiều chương trình mà người lãnh đạo thì không?

Sự thất bại nào cũng có nguyên nhân:

- Có phải chúng ta làm việc thiếu tinh thần đội ngũ hay tại chúng ta không ý thức nguyên tắc thành công của một thành viên tức là thành công của cả đoàn thể mình?
- Hay tại người lãnh đạo không có vun trồng tín thác và cảm thông với cộng tác viên của mình?

- Người tông đồ giáo dân có giữ đúng vai trò của mình là lòng đạo đức, tinh thần khiêm nhường.
- Và cuối cùng chúng ta có quyết tâm hay không? Hay người cán bộ chỉ biết nhận theo ngẫu hứng bằng miệng mà không bằng lòng?

6. Sự quan trọng vai trò chủ chiên

Chủ chiên là đầu, đóng vai trò quan trọng, quyết định trong hầu hết các công tác mục vụ, người giáo dân chỉ được đào tạo để phụ giúp cho chủ chiên. Vì sự quan trọng như vậy người giáo dân đặt nhiều kỳ vọng vào chủ chiên của mình, nào là phải sống tận hiến khó nghèo, khiêm nhường, thầy dạy yêu thương, là tư tế, là kim chỉ nam cho cộng đồng dân Chúa noi theo.

Chủ chiên có bỏ thời giờ để tìm hiểu và sống gần gũi với con chiên để biết những ngăn trở, hoàn cảnh khó khăn và khát vọng để giúp đỡ họ trong vai trò linh hướng của mình. Như chính Chúa đã nói trong Phúc Âm: “Ta biết chiên ta, chiên ta biết Ta.”

Giáo dân mỗi tuần mong đợi ở chủ chiên những lời hằng sống, bổ ích cho đời sống đạo khô

hạn của mình mà chính chủ chiên đã sống với lời hằng sống đó.

Là người Công giáo Việt Nam, chúng ta có thể tự hào vì chúng ta là một thực thể có tổ chức qui mô, có thực lực trên đất Hoa Kỳ. Những thành quả đạt được qua các cộng đồng, cộng đoàn trong 40 năm qua đã nói lên sự trưởng thành của chúng ta. Chúng ta đã gặt hái được kinh nghiệm, những giai đoạn khó khăn đã trải qua. Những kinh nghiệm quý giá này cần được chia sẻ để những người đi sau có thể tránh lỗi lầm của người đi trước.

Chúng ta phải tin tưởng vào tương lai và sự quan phòng của Chúa. Cả trăm ngàn người kết hiệp trong tình yêu thương và bác ái của Chúa Kitô sẽ có khả năng làm những việc lớn lao cho tha nhân và xã hội.

Hy vọng những ý nghĩ thô thiển ghi lại trên đây đóng góp một phần nào nỗ lực xây dựng một tập thể Công giáo Việt Nam tại giáo phận mà chúng ta đang sống. Cuối cùng nếu người đọc cảm thấy những gì sai quấy thì cũng xin được đại xá.

Chúc Xuân Kỷ Hợi

Chúc Cha năm mới, năm nhiều sức khỏe
Nét vui tươi như làn gió xuân cười
Giăng Tin Mừng như đào trở sắc tươi
Mai nở rộ như tình Cha đưa lối

Xuân đã về mai giăng đầy buổi “hội”
Đào khoe sắc hồng hồng những buổi “Chầu, Kinh”
Trỗi hoan ca câu hạnh phúc gia đình
Trong lời Chúa đồng Tin Yêu phục vụ

Mừng năm mới, xuân Kỷ Hợi thái hòa
Tay trong tay phúc lộc đến muôn nhà

NVN

